

dr. n. med. Magdalena Jałowska

Katedra i Klinika Dermatologii Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu
Kierownik Katedry: prof. dr hab. n. med. Zygmunt Adamski

Miejscowo stosowane preparaty zawierające mometazon w leczeniu atopowego zapalenia skóry

Furoinian mometazonu znalazł zastosowanie w terapii licznych dermatoz odpowiadających na leczenie glikokortykosteroidami miejscowymi, w tym atopowego zapalenia skóry. Podobnie jak inne glikokortykosteroidy mometazon działa przeciwzapalnie, przeciwalergicznie, przeciwświądowo i/lub immunosupresyjnie. Związane jest to z hamowaniem uwalniania mediatorów reakcji zapalnej. Mometazon wykazuje szybki początek działania, wysoką skuteczność oraz posiada bardzo korzystny indeks terapeutyczny.

Wprowadzenie

Miejscowe glikokortykosteroidy zostały wprowadzone do terapii dermatologicznej ponad 50 lat temu, jednak nadal są szeroko wykorzystywane w leczeniu wielu jednostek chorobowych: dermatoz zapalnych, autoimmunologicznych i hiperproliferacyjnych. Wykazują działanie przeciwzapalne, antyproliferacyjne oraz immunosupresyjne^[1]. Pobudzają syntezę lipokortyny I i wazokortyny, hamują produkcję cytokin prozapalnych, hamują proliferację limfocytów T, B i komórek Langerhansa, zmniejszają ekspresję cząstek adhezyjnych, zwiększają aktywność endonukleaz i obojętnej endopeptydazy, regulują funkcję eozynofiliów oraz hamują migrację makrofagów^[1]. Furoinian mometazonu jest syntetycznie otrzymany

wany glikokortykosteroidem, analogiem 16- α -metyl-beklometazonu. Po podaniu miejscowym w niewielkim stopniu wchłania się do krwi (ok. 0,7% 8 godzin po podaniu). W efekcie mometazon wykazuje niewielki wpływ na działanie osi podwzgórze–przysadka–nadnercza^[2]. Przy dłuższym stosowaniu mometazon, w porównaniu z innymi silnie działającymi glikokortykosteroidami, w mniejszym stopniu powoduje zaniki skóry^[2]. Dużą zaletą mometazonu jest częstotliwość jego aplikowania – raz na dobę. Dostępny jest w postaci płynu, kremu i maści; może być stosowany zarówno na skórę gładką, jak i owłosioną skórę głowy. Zgodnie z charakterystyką produktu leczniczego, furoinian mometazonu może być stosowany od 2. roku życia.

Atopowe zapalenie skóry

Atopowe zapalenie skóry (AZS) jest przewlekłą i nawrotową dermatozą zapalną, która może współistnieć z innymi IgE-zależnymi chorobami atopowymi: astmą oskrzelową, alergicznym nieżytem nosa oraz alergią pokarmową^[3]. Rozpoznanie choroby opiera się na zaproponowanych w 1980 r. kryteriach diagnostycznych Hanifina i Rajki. Atopowe zapalenie skóry powstaje w wyniku złożonych interakcji genetyczno-epigenetyczno-środowiskowo-immunologicznych, nakładających się na defekt bariery naskórkowej^[3]. W ostatnich latach obserwowany jest wzrost zachorowań na atopowe zapalenie skóry.

Najważniejszą cechą wyprysku atopowego jest napadowy świąd skóry prowadzący

Ryc. 1. Atopowe zapalenie skóry. Charakterystyczny brak wykwitów skórnych w dołach pachowych.

do powstania nadżerek i przeczosów. Ze względu na przebieg choroby wyróżnia się atopowe zapalenie skóry u niemowląt, dzieci i osób dorosłych. AZS w okresie niemowlęcym lokalizuje się głównie na bocznych powierzchniach policzków oraz w obrębie skóry owłosionej głowy, pod postacią plam rumieniowych i wykwitów grudkowo-pęcherzykowych. W okresie, gdy dziecko zaczyna raczkować, szczególnie narażone na wystąpienie zmian skórnych są kolana. Obszar pokryty pieluszką pozostaje zwykle niezajęty. Zmiany skórne w okresie dzieciństwa obejmują głównie powierzchnie zgięciowe doły łokciowe i podkolanowe, powierzchnie grzbietowe rąk i stóp oraz kark, policzki i powieki. Dzieci z AZS mają zwykle problemy ze snem, co jest spowodowane intensywnym świądem. Atopowe zapalenie skóry w okresie dojrzewania i u dorosłych obejmuje głównie skórę powiek, czoła, skórę wokół ust, karku, szyi i górnej części klatki piersiowej, doły zgięciowe, obręcz barkową oraz grzbietowe powierzchnie rąk. Charakterystyczny jest brak występowania wykwitów skórnych w dołach pachowych. Objawy chorobowe najczęściej pojawiają się we wczesnym dzieciństwie. Obecnie uważa się, że 45% przypadków AZS rozpoczyna się w pierwszych 6. miesiącach życia^[3].

Podstawą leczenia atopowego zapalenia skóry jest właściwa pielęgnacja skóry połączona z terapią emolientową, unikanie czynników drażniących i prowokujących alergenów oraz miejscowe leczenie przeciwzapalne. Należy właściwie dobrać terapię przeciwzapalną: miejscowe preparaty glikokortykosteroidów i/lub miejscowe inhibitory kalcyneuryny, w zależności od lokalizacji zmian i zaostżenia choroby.

Glikokortykosteroidy miejscowe (mGSK), w tym furoinian mometazonu, od ponad 50 lat stanowią podstawę leczenia atopowego zapalenia skóry zarówno u dorosłych, jak i u dzieci^[4]. W skojarzeniu z emolientami zapewniają

znakomity efekt terapeutyczny. Ze względu na suchość skóry preferowane są mGKS w postaci maści, z wyjątkiem zmian sączących, na które należy stosować lżejsze postaci (lotion, spray, krem)^[4]. Aplikacja miejscowych glikokortykosteroidów zmniejsza kolonizację skóry gronkowcem złocistym^[4]. W zaostrzeniu atopowego zapalenia skóry mometazon stosujemy raz dziennie do czasu ustąpienia zmian skórnych, a następnie w terapii weekendowej, przerywanej celem podtrzymania efektu (tj. raz dziennie w sobotę i niedzielę, a w pozostałe dni preparaty regenerujące i natłuszczające). W łagodniejszych zmianach skórnych w przebiegu AZS możemy stosować mometazon w terapii naprzemiennej raz dziennie co drugi dzień, do czasu ustąpienia zmian skórnych, w dni bez aplikacji mGSK stosujemy preparaty natłuszczające i odbudowujące barierę naskórkową.

Mometazon szybko redukuje takie objawy atopowego zapalenia skóry jak: rumień, lichenizacja, złuszczenie i świąd^[4]. Faergemann i wsp.^[5] wykazali skuteczność mometazonu zarówno w leczeniu, jak i terapii podtrzymującej remisję atopowego zapalenia skóry. Viglioglia i wsp.^[6] porównywali bezpieczeństwo i skuteczność mometazonu oraz betametazonu w terapii pacjentów z alergicznym kontaktowym zapaleniem skóry, atopowym zapaleniem skóry oraz w innych dermatozach. Autorzy wykazali porównywalną skuteczność obu preparatów, jednak przewagą mometazonu była jego pojedyncza aplikacja w ciągu dnia. W grupie badanych dzieci z atopowym zapaleniem skóry Vernon i wsp.^[7] wykazali wyższą skuteczność 0,1% mometazonu w porównaniu do 1% hydrokortyzonu w redukcji takich objawów jak lichenizacja, rumień, złuszczenie i świąd. Badanie przeprowadzono u 48 dzieci, u których zmiany chorobowe zajmowały więcej niż 25% powierzchni ciała. Autorzy stwierdzili u jednego dziecka stosującego hydrokortyzon obniżenie poziomu kortyzolu

we krwi podczas gdy efektu tego nie obserwowano u dzieci stosujących terapię mometazonem. W badaniu prowadzonym przez Dahnhardt-Pfeiffer i wsp.^[8] stwierdzono dodatkowo korzystny wpływ mometazonu na stan bariery naskórkowej, jednak porównanie 0,1% furoinianu mometazonu z inhibitorem kalcyneuryny - takrolimusem wykazało, że takrolimus w większym stopniu wpływał na wzrost nawilżenia i odbudowę płaszcza lipidowego skóry u chorych na atopowe zapalenie skóry. Pacjenci z atopowym zapaleniem skóry przewlekłe stosujący glikokortykosteroidy należą do grupy ryzyka alergii kontaktowej na steroidy stosowane miejscowo. Furoinian mometazonu jest lekiem rzadko wywołującym alergię kontaktową, a dzięki specyficznej budowie cząsteczki w zasadzie nie wywołuje alergii krzyżowej, co pozwala na zastosowanie mometazonu w terapii miejscowej u chorych ze stwierdzoną alergią kontaktową na inne glikokortykosteroidy^[4].

Podsumowanie

Mometazon jest bardzo dobrze tolerowanym i skutecznym glikokortykosteroidem stosowanym w leczeniu i profilaktyce atopowego zapalenia skóry. Podobnie jak inne glikokortykosteroidy, mometazon działa przeciwzapalnie, przeciwalergicznie, przeciwświądowo i/lub immunosupresyjnie. Wykazuje silniejsze działanie przeciwzapalne niż betametazon, jednocześnie wywołując mniejsze działanie hamujące na oś podwzgórze-przysadka-nadnercza^[9]. Parkash i wsp.^[9] podczas stosowania mometazonu wykazali mniejsze efekty uboczne w postaci atrofii skóry niż w przypadku stosowania betametazonu. Mometazon w porównaniu z innymi glikokortykosteroidami stosowanymi dwa razy dziennie, aplikowany jest raz dziennie, przez co sprzyja utrzymaniu systematyczności leczenia, a także ułatwia stosowanie innych preparatów zewnętrznych o działaniu zlu-

szczającym, redukującym czy nawilżającym. Mometazon dzięki swojej charakterystycznej budowie nie wykazuje reakcji krzyżowych, dlatego rekomendowany jest do stosowania u pacjentów z potwierdzoną alergią kontaktową na inne glikokortykosteroidy^[4]. Wykazuje szybki początek działania, wysoką skuteczność oraz posiada bardzo korzystny indeks terapeutyczny.

Piśmiennictwo:

1. Kaszuba A, Pastuszka M, Kaszuba A. Miejscowe glikokortykosteroidy w leczeniu chorób skóry – zalecane standardy postępowania *Family Medicine Forum* 2009. 3 (5): 347-358.
2. http://bazalekow.mp.pl/leki/doctor_subst.html?id=4146 stan na dzień 2.2.2019.
3. Nowicki R., Trzeciak M., Wilkowska A. i wsp. Atopowe zapalenie skóry-aktualne wytyczne terapeutyczne. Stanowisko ekspertów Sekcji Dermatologicznej Polskiego Towarzystwa Alergologicznego i Sekcji Alergologicznej Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego. *Postep Derm Alergol* 2015;XXXII (4): 1-11.
4. Nowicki N. red . Doświadczenia własne ośrodków klinicznych – furoinian mometazonu *MedicalEducation* 2015 1-16.
5. Faergemann J, Christensen O, Sjövall P, Johnsson A, Hersle K, Nordin P, Edmar B, Svensson A. An open study of efficacy and safety of long-term treatment with mometasone furoate fatty cream in the treatment of adult patients with atopic dermatitis. *J Eur Acad Dermatol Venereol*. 2000 Sep; 14(5):393-6.
6. Viglioglia P, Jones ML, Peets EA. Once-daily 0.1% mometasone furoate cream versus twice-daily 0.1% betamethasone valerate cream in the treatment of a variety of dermatoses. *J Int Med Res*. 1990 Nov-Dec; 18(6):460-7.
7. Vernon HJ, Lane AT, Weston W. Comparison of mometasone furoate 0.1% cream and hydrocortisone 1.0% cream in the treatment of childhood atopic dermatitis. *J Am Acad Dermatol*. 1991 Apr;24(4):603.
8. Dähnhardt-Pfeiffer S, Dähnhardt D, Buchner M, Walter K, Proksch E, Fölster-Holst R. Comparison of effects of tacrolimus ointment and mometasone furoate cream on the epidermal barrier of patients with atopic dermatitis. *J Dtsch Dermatol Ges*. 2013 May;11(5):437-43. doi: 10.1111/ddg.12074. Epub 2013 Apr.
9. Prakash A, Benfield P. Topical mometasone. A review of its pharmacological properties and therapeutic use in the treatment of dermatological disorders. *Drugs*. 1998 Jan; 55(1): 145-63.